

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

6. Probatum etiam adoratio Pontificia ex more apud veteres, qui ad aliquid impetrandum pedibus obvoluebantur, & praesertim filij supplices apud Patres ad eorum pedes procumbebant de offensis veniam ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Orthone, Caligula, Nerone Adriano, Antonino probat Io. Lotinus in *Act. Apost. c. 10. v. 24.* Et licet antiqui Scriptores videantur hanc Principum adorationem damnare, tamen interpretandi sunt, illam non damnare absolute, sed in aliquo casu, v. g. ratione adulationis subditorum, vel superbiae Principum. Vnde ex hoc dixit Martialis l. 10.

*Ad Partos procul ite pileatos,
Et impes, humilesque supplicesque,
Fistorum solia basiate Regum.*

Agnosce subditorum adorantium fedā adulationem. Vis videre factum insolens Principis adorationi audi Dionem lib. *Pentul. Primam Caesaris* (Caligula) se adorari instituit ut Deum: quod & de Diocletiano referunt Aurelius Vict. *part. 2. num. 39.* & Cassiod. *num. 104.* Vide Rhodig. *ant. lect. lib. 2. cap. 33.* Igitur adoratione Principum politica, ut sic, non est damnanda, & in specie circa Imperatores, & Reges ex sacra scriptura approbat Ioan. Wigers *de inst. 11.8. cap. 7. num. 3.* & alij. Vnde Ioseph Augustinus, *vbi sup. cap. 1.* sic ait: Mos igitur communi populorum consensione, omnium quoque ætate comprobatus, tyrannidis nota condemnari non potest: cum illum dux natura defendat: Quod longa exemplorum serie, & gratissimorum hominum fide, & auctoritate perspicitur. Et tandem postea sic concludit; ergo quis non videt hanc consuetudinem populorum consensione comprobam, quasi naturæ auctoritate defendi? Quis non sentit tantam aduersus Principes fuisse hominum propensionem, ut nisi illos tanquam publicos parentes summo studio venerarentur, aliquid eorum lumina dignitate detrahi, aut inominu existimarent? Quamobrem licet aliquis Imperatoria maiestate insolenter abusus, temere se Deum iactauerit, aut incredibili armatus audacia, osculum pedum tanquam diuinum honorem sibi arrogauerit: eius quidem improbitas, & dementia culpanda est; non tamen improbanda populi consuetudo, quæ cum omnium consensione, & auctoritate recipitur, quasi naturæ vocibus comprobatur, ut vix ab ea homines audeant recedere.

4. Si itaque olim adoratio politica largiebatur Imperatoribus, & Regibus, quanto magis ut obseruat Ioan. Lotinus in *Act. Apost. vers. 24.* contra Ioann. Cuspinianum, dicendum est largiendam esse adorationem sacram summo Pontifici, qui vt caput Ecclesiæ, & Prochristus est super omnes Imperatores, & Reges; Vnde Ladislaus Rex Vngariæ *orat. ad Nicol. P. apud Cochacam l. 11. hist. Hussitarum,* & Petr. Dam. *opusc. 23. cap. 1.* vocat Pontificem Regem Regum, & Imperatorem Principem. Quod etiam dixit Episcopus Pataræ *apud Liberatum in Breuiar. cap. 22.* vocando Pontificem plusquam omnes Reges, qui merito hoc recognoscunt, ut supra visum est, ad eius pedes procumbunt, & osculantur, & reuerenter adorant; & alia honoris, & venerationis signa demonstrant, ut patet in pluribus exemplis: sed duo tantum hic adducam.

5. Primum ponit Anastas. in *vita Steph. 17.* vbi sic ait: Ewaldus Abbas, & Rothardus dux directi à prefato Pipino excellentissimo Francorum Rege, petierunt eundem Sanctiss. Pontificem ad suum progredi Regem, quem & magno honore cum omnibus, qui cum eo erant ad eum duxerunt. Audiens verò idem Rex eiusdem Beatiss. Pontificis aduentum, nimis festinanter in eius aduentum occursum vna cum coniuge, filiis etiam, & primatibus, & ferè ad centum milia; filium suum nomine Carolum in occursum ipsius coangelici Papæ direxit, cum aliquibus ex suis optimatibus.

Tom. I X.

Ipsæque in palatio suo, in loco, qui vocatur *Ponticonæ*, ad ferè trium millium spatium descendens de equo, cum magna humilitate terræ prostratus vna cum sua coniuge, filiis, & optimatibus eundem Sanctiss. Papam suscepit. Cui & vice stratoris vsque ad aliquantum locum iuxta eius sellarem properauit. Ita ille.

6. Alterum exemplum adducam ex Genebr. in *Chronograph. l. 4. sub anno 1180.* qui sic ait: Ad eius pedes (ait) procubuit Federicus Imperator petens absolutionem excommunicationis. Ferunt Ludovicum Francorum, & Henricum I. Angliæ Reges pedites ei inseruisse stratoris officio, ac lana; dextraque frenum equi ipsius tenentes, cum per Tosiacum urbem magna cum pompa deduxisset. Cuius pudere eos non debuit; nam & magnus ille Constantinus longè potentior, & sanctior prius id honoris Siluestro Christi Vicario exhibuit. Hæc Genebr.

Vnde ex his Antonius Ongaro vates non infimæ notæ, & quem Roma in sinu suo per multos annos dolciter canentem audiuit; loquens de Clem. VIII. Pontifice hæc scripsit.

*In trono augusti, oie suo merito il pone,
Etiam fortuna, il gran Clemente hor sede,
Indi da leggi all' vniverso, e vede
Sotto le piante sue scetri, e corone.*

RESOL. VI.

Probatur etiam adoratio Pontificia ex more apud Veteres, qui ad aliquid impetrandum pedibus obuoluebantur, & præsertim filij supplices apud Patres ad eorum pedes procumbebant, de offensis veniam petendo.

Et notatur Summum Pontificem sæpius vocari Patrem communem? Ex part. 11. tract. addit. 1. Refol. etiam 6.

1. Prius dictum confirmatur ex verbis Apuleij *lib. 6. met.* non multo post princ. Tunc Psyche ad pedes eius aduoluta, & vberis fletu rigans, Dææ vestigia, humanæque verrens crinibus suis, multinguis precibus editis veniam postulabat. Et hæc quoque respicit illud Ciceronis in *or. ad pop. & Equites Rom.* antequam iret in exilium: Oro atque obsecro; quibus sigillatim sæpè supplex ad pedes iacui, vt eum, qui singuli stratum; atque obsecrum subleuastis. Et apud Curtium *lib. 3.* Mater, & vxor Darij prouolute ad pedes Alexandri, orant, vt sibi liceat patrio ritu Darium sepelire, quem rebantur in acie cecidisse. *Cæs. lib. 2. bell. cin.* de Massiliensibus loquens: Vniuersi, ait, se ad pedes proiciunt, orant; &c.

2. Et hunc morem maxime filios erga patres effecisse, apud veteres patet, ad quem respexit Plin. *lib. 9. ep. 21.* vbi sic ait: Libertus tuus, cui succensere te dixeras, venit ad me, aduolutusque pedibus meis, tanquam tuis hæsit; fletu multum, multumque rogauit, multum etiam tacuit, in summa fecit mihi fidem penitentia. Sed magis clarius Sardonius Apollin. *lib. 4. ep. 25.* Deus bone, inquit quam lætus orietur tibi dies, mihi nuncius animus, ille, cum paternis pedibus affusus, ex illo ore laeso, ore terribili, conuictum expectans osculum excepit: Quod contigit in filio prodigo Euangel. *Luc. 15.*

3. Notandum verò Summum Pontificem sæpius vocari patrem communem: Ita vscavit illum

E e Petrus

Petrus Cluniacensis *l. 4. ep. 24.* Acta S. Lutgardis *lib. 2.* cum de morte Innocent. I I. Michaël Palcologus *epist. ad Greg. X.*

4. Vnde eadem proportione modò Rom. Ciuitas per Pontificem dici potest Mater communis, aut patria communis, quo olim nomine dictam ratione imperij politici constat ex multis Symmachi locis, quæ Iurellus notauit ad *lib. 5. epist. 74.* Vnam esse conditarum gentium in toto orbe patriam, dixit Plin. *l. 3. cap. 5.* Totius orbis ciuitatem vnicam vocat Sidonius *l. 8. ep. 6.* Negatque Cassiodorus eam vlli posse dici alienam. Quia scilicet communis erat omnium patria, humanumque genus communi nomine fouit matris, non Domine ritu, vt Claudianus cecinit *libro 3. de laud. Sicilie.* Ad eum ergo modum proportionaliter, nunc Romana Vibs per Pontificem communis patria, & ipse Pontifex communis Pater merito denominatur. Et idèd hoc speciali elogio D. Augustinus *epist. 162.* vocauit Melchiadem Papam patrem Christianæ plebis.

5. Itaque ex his suppositis optimè infert pius, & eruditus Andreas Saulay *cap. 4.* Quid mirum, si ad Sedis Apostolicæ Pontificem accedentes Christiani eius ad pedes aduoluantur, colque præ filiali reuerentia colant, amplexentur, osculentur: maxime cum eius vices teneat, qui suo loco Petrum inter homines esse voluit, cum suas ei iussit pascere oves, sic enim ait Ambrosius in vltimum Lucæ: Ipsum sui erga eas amoris Vicarium constituit, cui etiam cum dederit clauis Regni Cælorum, animas ligandi & absoluendi Pontificium tradiderit: iure meritoque omnes, qui se peccatorum norunt nexibus obstrictos, caput inclinant, genua flexunt, sacris affunduntur vestigiis, eaque deuotis lambunt oculis, veniam vt quàm supplices petunt, ab ipso cælesti dispensatore valeant promereri. Ita ille.

6. Quòd adèd humaniter hoc patris officium Pontifices Romani tanquam patres communes erga fideles eorum filios exercent, vt occasione Iubilei anni Sancti, Ioseph Stephanus *vbi supra cap. 11. in fin.* ita testetur: Vidi vno die Gregor. XIII. Pontificem Maximum decem millia hominum ad pedum oscula benignissime admisisse, tanta animi lenitate, vt ab omnibus præ gaudio vim maximam lactymarum exaceret. Hæc Stephanus.

RESOL. VII.

Aliqua loca Sacra Scriptura afferuntur in quibus adorationem Pontificiam indicatam fuisse demonstratur? Ex part. 11. tractat. addit. 1. Resolut. etiam 7.

§. 1. **N**on solum, vt visum est, adoratio Pontificia nititur consuetudine, & rationibus, sed etiam testimonio sacrorum oraculorum, & in primis nobilis est locus ille Isaia: Propheta *cap. 49. v. 25.* sic enim ait: Et erunt Reges nutritij sui, & Reginae nutrices suæ, vultu in terram demisso adorabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent. Et scies, quia ego Dominus, super quo non confundentur qui expectant eum: quæ verba explanans Corn. à Lapide doctus Scholiastes sacra Scriptura ita asserit: In verbo *lingent*, est hyperbole, & auerxis, significans summam demissionem, & venerationem. Lingent ergo, idest osculabuntur, tum vt supplices, tum vt à te videri, sic *Psal. 71.* dicitur, etiam

illo procident Æthiopes, & inimici eius tetram lingent. Ita videmus Reges osculari pedes Ecclesie in Pontifice, qui Ecclesie est caput. Ne ergo fremant ad hoc osculum hæretici, cum Isaia idipsum hic prædixerit, de eoque tam Regibus, quàm Ecclesie sic congratulatus. Sicut enim qui Vicetegem valde colit, & honorat, Regem ipsum valde colit, & honorat: Sic qui Pontificem colit, Christum colit, qui Pontificatum, quasi sui Vicarium, summumque in Ecclesia Magistratum instituit. Ex aduerso qui Pontificem spernit, Christum, Christique ordinationem spernit: ipse enim dixit: Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit. Prædicit gloriam Ecclesie, quam habitura erat sub Constantino, & deinceps; Nam ante eum fuit in continua persecutione. Vnde mirum non est hunc honorem non habuisse, nec admisisse S. Petrum, Paulum, aliosque Apostolos, vt perperam obiecat Caluinus. Hucusque Corn. à Lapide.

2. Est etiam alter locus eiusdem Prophetae Isaia: *cap. 60. v. 14.* Et venient ad te curi filij eorum, qui humiliauerunt, & adorabunt vestigia pedum tuorum: quæ verba verificata esse in B. Siluestro Pontifice Otho Frisingensis, *l. 4.* in prologo testatus est his verbis, Vt cognoscamus non fortuitis casibus, sed Dei profundissimis, ac iustissimis iudiciis id factum, vide pridie latitantem, ad quemlibet infimæ conditionis virum, fugientem, in breui tantæ auctoritatis fieri, vt Regibus imperet; de Regibus iudicet. Vide tantæ à saculo venerationis haberi, vt veniant curi, vestigiaque pedum eius in folio sedentis adorent orbis domini. Ita Otho, cui adde magis genericè loquentem Corn. à Lapide, qui expendens supradictum locum Isaia: sic asserit, patet hoc impleri in Rom. Pontifice, qui est caput Ecclesie. Frustra ergo indignantur hæretici ad oscula pedum Papæ, cum ea prædixerit, & promiserit Isaia. Ita Reges Visigothorum, Francorum, Anglorum, Normannorum, Longobardorum, Germanorum, & aliarum gentium, qui sæpius vexarunt Ecclesiam, & Pontificem, Romam venerunt, vt ibi adorarent vestigia pedum eius, qui se seruum seruorum Dei vocat, cumque sit caput, pedum sibi nomen assumpsit, humillimum scilicet seruum se professus. Hæc Cornelius.

3. Et tandem alium locum sacra Scriptura pro adoratione Pontificia adducit eruditus Io. Lorinus, nempe verba *Psal. 59. v. 10.* In Idumæam extentendam calcamentum meum, vbi sic ait: Nec ineptè calcamenti extensio in Idumæam denotare possit supplicem exosulationem pedum Christi, & Uicarij eius Summi Pontif. Ita ille, qui etiam in Acta Apost. *cap. 10. v. 25.* sic asserit, Petrum in quolibet Rom. Pontifice agnoscentes; immò & Christum ipsum, cuius vices in terris gerit, ad illius pedes exosculandos proni aduoluntur: & merito vsurpamus illud de ipso, quod est in Deuteronomio *In dextera illius ignea lex; dilexit populos: omnes Sancti in manu illius sunt; & qui appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina illius.*

4. Et hoc ante Lorinum inuenio obseruatum à Iosepho Stephano *vbi sup. cap. 10.* sic asserente: Cum Romanus Pontifex omnes homines Christi auctoritate perfunctus, legem Dei vt Magister, & Legislator edoceat; controuersiasque omnes vt Iudex dissoluat, status excellentia omnibus præsit; In fide, & Religione aberrantes fratres instituat, atque confirmet: meritò ad eius pedes exosculandos accedimus, vt religionis, & fidei disciplina